

Mötesbok: KSHU (2024-03-26)

Kommunstyrelsens hållbarhetsutskott

Datum: 2024-03-26

Plats: Kommunstyrelsens sammanträdesrum

Kommentar:

Dagordning

Ärenden

7/24 Nämndsdialog: Mobilitet och transporter	3
8/24 Aktivitetsplan övergripande folkhälsa 2024	6
9/24 Svar på remiss: Region Västerbottens Strategi för folkhälsa och funktionsrätt	23
10/24 Aktuellt om hållbarhet 2024-03-26	26



Tjänsteskrivelse

2024-03-18

Kommunstyrelsens
hållbarhetsutskott

Diarienumr: KS-2024/00329

Nämndsdialog: Mobilitet och transporter

Förslag till beslut

Hållbarhetsutskottet beslutar

att till protokollet notera att dialog om mobilitet och transporter har ägt rum.

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet 2024-03-26 sker dialog mellan kommunstyrelsens hållbarhetsutskott, tekniska nämnden och för- och grundskolenämnden med fokus på mobilitet.

Syftet med dialogen är att identifiera samordningsvinster, synliggöra målkonflikter, se hur arbetet fortskrider (utifrån hållbarhetsutskottets arbetsordning och uppdrag om uppsiktsplikt). Under 2023 genomfördes dialogsamtal med de kommunala bolagen och under 2024 genomförs dialoger med nämnderna. Även upphandlingschef deltar i dialogen.

Beslutsunderlag

Inbjudan dialogsamtal.

Beredningsansvariga

Beslutet ska skickas till

-

Dialogsamtal Kommunstyrelsens hållbarhetsutskott

Hållbarhetsutskottet är kommunstyrelsens organ för strategiska hållbarhetsfrågor och har till uppgift att:

- Genomföra omvärldsbevakning och utveckla kommunens kompetens i hållbarhetsfrågor
- Ha uppsikt över nämnders och bolags hållbarhetsarbete och föra dialog med nämnder och bolag om detta arbete
- Följa köpbeteende/köpmönster i kommunens verksamheter för att säkra att kommunen tillgodoser sociala och ekologiska krav på upphandling samt lämna rekommendationer till upphandlande nämnd utifrån sagda uppföljning.
- Granska och följa upp kommunövergripande frågor ur ett hållbarhets- och folkhälsoperspektiv.
- Följa och utveckla kommunens arbete med cirkulär ekonomi.
Öka medvetenheten, internt och externt, om vikten av hållbarhet inom olika politikområden.
- Verka för att varaktigt öka kommunens förmåga och kapacitet inom hållbarhetsområdet.
- Årligen lämna förslag på prioriteringar och utvecklingsområden för kommunens hållbarhetsarbete till kommunstyrelse, nämnder och bolag

Under 2024 bjuder hållbarhetsutskottet in till dialog utifrån utskottets ansvarsområde. De inbjudna nämndernas presidium samt förvaltningschef bjuds in att delta i dialogen. Ytterligare personer kan bjudas med av respektive nämnd. Ca 1½ timme avsätts för respektive dialog och syftet är att ha dialog kring nuvarande och framtida arbetet, utmaningar, möjligheter, behov av stöd som respektive nämnd ser kopplat till hållbarhetsarbete och nämndens verksamhet. Dialogsamtalen fokuserar på ett särskilt tema i relation till hållbarhet och därför bjuds flera nämnder samt ev. kommunalt bolag in till varje dialog.

Syftemed dialogerna är att; identifiera samordningsvinster, synliggöra målkonflikter, se hur arbetet fortskrider (utifrån KSHU reglemente och uppdrag om uppsiktsplikt)

26 mars: Tekniska nämnden, För – och grundskolenämnden (+ upphandling)

Texten nedan kan ses som vägledande stöd till dialogen:

Ca 50 procent av Umeås utsläpp kommer från persontransporter och Umeås målsättning är att vara klimatneutral 2030, hur ser ni på nämndens förändringsarbete kopplat till

omställningen för hållbara transporter? Hur bidrar nämnden till att målet om 65% hållbara resor ska kunna uppnås? Hur hanterar nämnden frågor gällande hållbara transport av personer och gods?

Inför dialogen önskas att varje nämnd presenterar nämndens arbete (ca 15 minuter per nämnd) med fokus på person och godstransporter, hållbar mobilitet, skolskjuts, säkra skolvägar:

- *Nuläge och arbete närmsta åren?*
- *Goda exempel på genomfört arbete?*
- *Kopplat till tekniska åtgärder och/eller arbete med beteendeförändringar?*
- *Arbete ex kopplat till särskilda gruppers resmönster?*
- *Behov och önskat läge? Målkonflikter?*
- *Pågående och planerat utvecklingsarbete?*
- *Samordningsvinster mellan nämnderna?*
- *Hur mäts utvecklingen? Indikatorer, statistik, budget?*
- *Vilket behov av stöd finns?*



Tjänsteskrivelse

2024-03-05

Kommunstyrelsens
hållbarhetsutskott

Diarienumr: KS-2024/00090

Uppdrag: Aktivitetsplan för Folkhälsa 2024 och återrapportering aktivitetsplan 2023

Förslag till beslut

KSHU godkänner den övergripande aktivitetsplanen för Folkhälsa2024 samt återrapportering aktivitetsplan för 2023

Beslutsunderlag

Se bifogat

Beredningsansvariga

Ann-Margrethe Iseklint

Förnamn, Efternamn
Befattning

Ann-Margrethe Iseklint
Utvecklingsstrateg
Folkhälsa

Aktivitetsplan

Övergripande folkhälsa 2024



En god och jämlik hälsa – åtta målområden

Inledning

En ökad jämlikhet inom folkhälsa är en förutsättning för att uppnå ett långsiktigt socialt hållbart samhälle. Det inkluderar att grundläggande mänskliga rättigheter respekteras och att inga samhällsgrupper missgynnas. Det folkhälsopolitiska arbetet ska både vara hälsofrämjande och förebyggande och är en del av arbetet med FN:s globala mål inom Agenda 2030.

Innehållsförteckning

Aktivitetsplan Övergripande folkhälsa 2024	1
Inledning	2
Nationella folkhälsomål	3
Folkhälsopolitikens målområden	3
Folkhälsopolitisk strategi-vision och mål.....	3
Avsiktsförklaring Folkhälsa Västerbotten	4
Hälsa för utsatta målgrupper	5
Aktivitetsplan Folkhälsa	5
Förteckning över förkortningar i tabellen	5
Övrigt kontinuerligt folkhälsoarbete	9
Referenser	10

Nationella folkhälsomål

Det folkhälsopolitiska ramverket består av ett övergripande, nationellt folkhälsopolitiskt mål och åtta målområden. Folkhälsopolitiken syftar till att åstadkomma mer jämlika livsvillkor och därmed möjligheter för en jämlik hälsa.

Folkhälsopolitikens målområden

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Folkhälsopolitisk strategi-vision och mål

Umeå kommuns övergripande målsättning är att Umeås utveckling och tillväxt ska ske med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Umeå kommun vill främja arbetet med en god, jämställd och jämlik hälsa hos invånarna. I Kommunstyrelsens verksamhetsplan för 2023 tydliggörs inom inriktningsmål 2, att "Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden" och inriktningsmål 3 att "Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv".

Programmet för social hållbarhet innehåller fokusområden för båda målen och utgör styrning och del av utvärdering för arbetet. Aktivitetsplanen för övergripande folkhälsa kan därför ses som en handlingsplan kopplad till program för social hållbarhet och fokusområde 3.3 *Förebyggande folkhälsoarbete*.

Planering för det övergripande folkhälsoarbetet tar även utgångspunkt i arbete som pågår inom andra tvärsektorier. Som exempel kan nämnas, klimatarbete, åtgärdsprogram för miljö, tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, Umeås strategiska jämställdhetsarbete, landsbygdsarbete, statistik och analys, samt Umeås brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

Jämlika liv 24 planeras att genomföras under 2024–25 och är en undersökning som gör det möjligt för Umeå kommun att följa ojämlikheten i människors hälsa. Den ger också förutsättningar för att följa hälsa på ett samlat, pedagogiskt och användbart sätt, så att resultaten kan förstås och användas till framtida utvecklingsarbete. Genom undersökningen har Umeå kommun ett dokument för att återkommande kartlägga, utvärdera och utveckla det framåtskridande arbetet inom delar av programmet för social hållbarhet.

Jämlika liv 24 riktar sig till invånarna som är mellan 16- och uppåt. Frågorna i Jämlika liv rapporten, har sin bas i de åtta nationella folkhälsomålen indelade i huvudområden som hälsa, livsvillkor och levnadsvanor. De har också anpassats till lokala förutsättningar i Umeå kommun. En ökad jämlikhet i hälsa är en förutsättning för att uppnå ett långsiktigt socialt hållbart samhälle och ska särskilt beaktas i folkhälsoarbetet. Ett socialt hållbart samhälle innebär att grundläggande mänskliga rättigheter respekteras och att inga grupper missgynnas strukturellt. Barn och ungas behov och rättigheter ska särskilt uppmärksammas. Detta undersöks genom Umeå kommuns återkommande UNGA-enkäter, vartannat år.

Avsiktsförklaring Folkhälsa Västerbotten¹

Umeå kommun har skrivit under en regional avsiktsförklaring för folkhälsa, som innebär en samverkan mellan kommuner i Västerbotten, Länsstyrelsen Västerbotten och Region Västerbotten. De prioriterade områdena är: En jämlik och jämställd hälsa, Psykisk hälsa, Hälsosamma levnadsvanor

Avsiktsförklaringen inkluderar nedanstående skrivningar:

Vi kommer att arbeta för en ökad, jämställd och jämlik utbildningsnivå

Vi kommer att tillvarata civilsamhällets möjligheter att bidra i folkhälsoarbetet

Vi kommer att tillvarata arbetslivets möjligheter att bidra i folkhälsoarbetet

Vi kommer att delta i regionala utbildnings och kompetensutvecklingsinsatser inom folkhälsoområdet

Vi kommer att medverka i utveckling av en struktur för samordning av Västerbottens folkhälsoarbete

Vi kommer att samverka kring uppföljning av indikatorer av betydelse för folkhälsan

¹ [Jämlik hälsa | Länsstyrelsen Västerbotten \(lansstyrelsen.se\)](https://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/om-oss/jamlik-halsa)

Hälsa för utsatta målgrupper

Det är särskilt angeläget att folkhälsan förbättras för de grupper i befolkningen som är i minoritet. En stor grupp människor i samhället har olika typer av funktionsnedsättning som påverkar deras liv i vardagen och deras hälsa. Människor med funktionsnedsättning är överrepresenterade i ohälsostatistiken. En viktig anledning till ohälsan beror inte direkt på sjukdom eller skada utan på faktorer som brist på inflytande, ekonomisk otrygghet, diskriminering och brist på tillgänglighet, faktorer i samhället som försämrar livskvaliteten. Läs mer i Umeå kommuns program för tillgänglighetsarbete.²

Inom aktivitetsplanens ramar vill Umeå kommun också undersöka förutsättningarna att bättre och effektivare kunna stödja och hjälpa multifaktoriellt utsatta grupper genom att samordna kommunens och eventuellt andra aktörers insatser till dessa målgrupper. Detta kan innefatta vålds- och brottsförebyggande, suicidprevention, socialtjänstens stöd och hjälp, funktionshinderomsorg, alkohol- och drogförebyggande, skuld- och budgetrådgivning, familjerådgivning, utbildning och elevhälsa, äldreomsorg, arbetsmarknad och integration och fler som identifieras under arbetet. Koppling till tilläggsuppdrag: 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser. Andra prioriterade målgrupper för att nå en jämlik hälsa är bland annat minoriteter, ensamkommande barn och personer inom HBTQI.

Aktivitetsplan Folkhälsa

Förteckning över förkortningar i tabellen

I tabellen anges vilka som ansvarar för genomförande av aktiviteterna med tjänstepersonens initialer: LG, Linda Gustafsson, AMI, Ann-Margrethe Iseklint, BB, Bianca Byring, SÅ, Seth Åberg, PT, Peter Thuresson, LP, Linnea Persson, LA, Linn Alexandersson, JKB, Jennie Bergvall Kallen, KR, Katharina Radloff, KPB, Kevin Peters Björnsdotter, Mikael Brändström, MB.

² [Program för tillgänglighet i Umeå kommun 2018–2030.pdf \(umea.se\)](#)

Aktivitet	Folkhälsomål	Ansvariga/ samverkan	Genomfört	Budget	Övrigt
Representera i nationella, regionala och lokala folkhälsonätverk	Samtliga åtta folkhälsomål	Strategisk utveckling/ AMI	Löpande under 2024	Inom ram	
Externt finansierat folkhälsoprojekt Förslag: Cykelprojekt för utrikesfödda kvinnor.		Avd. Strategisk utveckling	2024		Samverkan med Vän i Umeå. Cykelskola för utrikesfödda kvinnor som i vuxen ålder får lära sig att cykla.
Fysisk aktivitet Generation Pep	Levnadsvanor Folkhälsomål 6	AMI Strategisk utveckling	2024	Inom ram.	Strategisk samverkan med bl.a. SEE veckan. Tema rörelse 2024
Preventivt arbete att minska fallolyckor för äldre	Levnadsvanor Folkhälsomål 6	AMI samverkan ansvarig	2024		Samverkan med bland annat Äldrenämnden och Region Västerbotten Statistik genom Kolada
IDG- Inner Developmen Goals Utforska hur allas inre omställningskraft kan användas för hållbar omställning	Psykisk hälsa	AMI/ MB	Löpande under 2024	Inom ram	Seminarium planerat till 12 april

Aktivitet	Folkhälsomål	Ansvariga/samverkan	Genomfört	Budget	Övrigt
<p>ANDTS</p> <p>Samtliga perspektiv bevakas och samverkas med inom UmeBrå och Umeå växer Tryggt och säkert</p> <p>NYA Riktlinjer från Socialstyrelsen kring riskbruk av alkohol</p>	<p>Levnadsvanor</p> <p>Folkhälsomål 6</p>	<p>SÅ</p>	<p>2024</p>	<p>Umeå Bråsbudget</p>	<p>Umebrå Uppdragsplan Program för social hållbarhet</p>
<p>Jämlika liv 24</p> <p>Enkätundersökning för den vuxna befolkningen i Umeå kommun 16 år-</p> <p>Delta i arbetet med framtagande av jämlikhetsdata och data kring segregation</p> <p>Se över indikatorer för att mäta ojämlikhet/ sociala investeringar /folkhälsan i Umeå kommun</p>	<p>Samtliga nationella folkhälsopolitiska mål</p> <p>Utvärdering/ Statistik</p>	<p>AMI/PT/LG/LP/SÅ</p>	<p>2024–25</p>	<p>Inom ram</p>	
<p>Kunskapshöjning:</p> <p>Klimatanpassning och Folkhälsa.</p> <p>Grön stadsplanering och ekosystemtjänster för en god folkhälsa (Åtgärdsprogrammet för miljö)</p> <p>Hur kan Region Västerbotten och Umeå kommun samverka inom kategori/Levnadsvanor?</p>		<p>AMI/KR/LG</p>		<p>Inom ram</p>	<p>Samverkan med verksamheter inom Umeå kommun</p> <p>Umeå Universitet</p> <p>Länsstyrelsen Västerbotten</p> <p>Region Västerbotten</p>

Aktivitet	Folkhälsomål	Ansvariga/samverkan	Genomfört	Budget	Övrigt
<p>Psykisk hälsa och fysisk aktivitet</p> <p>Utreda permanent stöd till verksamheten "Dans för hälsa" från Umeå kommun.</p>	<p>Levnadsvanor</p> <p>Folkhälsomål 6</p>	<p>Strategisk utveckling</p>	<p>2024</p>		<p>Samverkan mellan UK, Region Västerbotten och föreningar. Långsiktig finansiering</p>
<p>Samlat grepp för multifaktoriellt utsatta</p>	<p>Levnadsvanor</p> <p>Folkhälsomål 6</p>	<p>Strategisk utveckling, med flera</p>	<p>2024</p>		<p>Undersöka förutsättningarna att bättre och effektivare kunna stödja och hjälpa multifaktoriellt utsatta grupper genom att samordna kommunens och eventuellt andra aktörers insatser till dessa målgrupper.</p>
<p>Seniortorget</p> <p>Utveckla samverkan med Landsbygdsutvecklare i genomförande av digitala aktiviteter.</p>	<p>Levnadsvanor</p> <p>Folkhälsomål 6</p>	<p>LA, JBK</p>	<p>2024</p>	<p>Inom ram</p>	<p>Starta ett nätverk med seniora representant från Umeås landsbygd för att i nätverket sprida information om seniortorget och deras aktiviteter.</p>

Aktivitet	Folkhälsomål	Ansvariga/samverkan	Genomfört	Budget	Övrigt
Förvaltningsöverskridande samarbete i folkhälsofrågor Umeå	Samtliga åtta folkhälsomål	KPB, AMI, SÅ	Löpande under 2024	Inom ram	Skapa en intern kompetenshöjande arbetsgrupp i Umeå kommuns verksamheter inom folkhälsa.
Suicidhandlingsplan (Pågående) Psykisk hälsa Information till KSHU kring arbete med suicid – handlingsplanen.	Levnadsvanor Folkhälsomål 6	KPB	2024	Inom ram	Ligger under Program för social hållbarhet

Övrigt kontinuerligt folkhälsoarbete

- Utvecklande av Umeå kommuns folkhälsoarbete genom kontinuerlig avstämning med KSHU
- Stötta verksamheter i deras folkhälsoarbete vid behov
- Förvaltningsöverskridande samarbete i folkhälsofrågor Umeå

Med avsikten att nå effektivisering och drift i verksamhetsgemensamma folkhälsofrågor planeras en kartläggning av respektive kommunförvaltningars behov av- och vid intresse ta fram en kompletterande samarbetsstruktur för ett förvaltningsöverskridande folkhälsoarbete på chef- och tjänstepersonnivå.

Referenser

[Tema folkhälsa – Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

[Jämlik hälsa - Länsstyrelsen Västerbotten \(lansstyrelsen.se\)](https://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten)

[Att mäta ojämlikhet i hälsa i befolkningen – Kartläggning, analys och rekommenderade mått – Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

[Klimatförändringens påverkan på folkhälsa – Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

[Vägledning om grönplanering \(naturvardsverket.se\)](https://www.naturvardsverket.se)

[Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor prevention och behandling \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](https://www.nationellt.klinisk.kunskapsstod.se)

[Folkhälsa - Region Västerbotten \(regionvasterbotten.se\)](https://www.regionvasterbotten.se)

[Ungas hälsa - Umeå kommun \(umea.se\)](https://www.umea.se)

[Samverkansöverenskommelse mellan Umeå kommun och Polisen Umeå 2021–2024 \(umea.se\)](https://www.umea.se)

[Program för tillgänglighet i Umeå kommun 2018–2030.pdf \(umea.se\)](https://www.umea.se)

[Främja ett självständigt och gott liv genom att förhindra fall, Umeå kommun, äldreomsorgsförvaltningen](https://www.umea.se)

[Strategi för jämställdhetsarbete.pdf \(umea.se\)](https://www.umea.se)

[Miljömål - Umeå kommun \(umea.se\)](https://www.umea.se)

[Åtgärdsprogram för klimat- och miljömål i Umeå kommun - remissversion \(umea.se\)](https://www.umea.se)

Kontaktuppgifter:

Ann-Margrethe Iseklint

ann-margrethe.e.iseklint@umea.se

Mer information:

www.umea.se/folkhalsa

Återrapportering till KSHU, aktivitetsplan för övergripande Folkhälsa 2023



En god och jämlik hälsa – åtta målområden

Ärendebeskrivning:

Information: Hållbarhetsutskottet har tagit del av informationen

Åtterrapporering av KSHUs aktivitetsplan för Folkhälsa 2023

- **Representera i nationella, regionala och lokala folkhälsonätverk**

Ansvarig utvecklingsstrateg inom Folkhälsa har deltagit som representant inom en rad olika nationella grupper. Nedan listas några av grupperna.

Nationellt.

Folkhälsomyndighetens expertgrupp för implementering av folkhälsopolitiken. Umeå kommun har funnits med som ända kommun i expertgruppen. Uppdraget har pågått i tre år, men avslutades i slutet av dec. 2023.

NPO- Levnadsvanor (Kunskapsstyrning Nationellt Program Område). Umeå kommun med som enda kommun. Regionansvarig kommer att presentera arbetet inom NPO under 2024. Pågående.

Regionalt. RPO (Region Program Område Norr. Fyra nordligaste länen) - Levnadsvanor

Folkhälsonätverk Västerbotten. Umeå kommun med i nätverket som ordnar fyra samverkansträffar och en konferensdag per år. Nätverket stödjer varandra, planerar och diskuterar olika aktuella folkhälsofrågor i Västerbotten.

Avsiktsförklaring Folkhälsa. Ingår i Folkhälsonätverket Västerbottens diskussioner

Ansvarig tjänsteperson: Ann-Margrethe Iseklint.

- **Kompetens höjande insats till KSHU inom övergripande folkhälsa "Tema Folkhälsa"**

Utskick av länk till Folkhälsomyndighetens sida är gjord. Se länk [Tema folkhälsa — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

Ansvarig tjänsteperson: Ann-Margrethe Iseklint

- **Bjuda in en nationell föreläsare inom Folkhälsa till KSHU**

Malin Eriksson föreläste om social hållbarhet i KSHU juni, 2023.

Ansvarig tjänsteperson: Linda Gustafsson

- **Psykisk hälsa och fysisk aktivitet.** Genomförande av projektet "Dans för hälsa"

Ansvariga ledare för aktiviteterna föreläste den 3 oktober KSHU och den 5 oktober i JUSK.

Ett politiskt förslag lades i KSNAU att kommunstyrelsen ska utreda på vilket sätt en långsiktigt hållbar finansiering för arbetsmetoden bäst ska tillämpas. Ärendet ligger för nuvarande på avd. Strategisk utveckling, Stadsbyggnadsförvaltningen.

- **Psykisk hälsa för män.** Ensamma män utan någon att anförtro sig.

Under våren 2023 samverkade Kommunens utvecklingsstrateg/folkhälsa med fyra studenter på Umeå Universitet/Idrottsvetenskapliga programmet. Uppgiften studenterna hade var att skriva sina slutexamina inom Ensamhet, män kopplat till idrottsaktiviteter. Uppsatserna är i skrivande stund inte färdigredovisade ännu. KSHU kommer att få en dragning när de är godkända för spridning.

[Undersökning: Män är mer ensamma än kvinnor - DN.se](#)

[Mer än var fjärde ung man saknar någon att prata med — Folkhälsomyndigheten \(folkalsomyndigheten.se\)](#)

Ansvarig tjänsteperson: Ann-Margrethe Iseklint

- **Psykisk hälsa. Suicidhandlingsplan.** Uppdatering och dialog med KSHU kring arbetet inom suicidhandlings-planen.

Arbetsgrupper och samverkansgrupper fortsätter med återkommande möten.

[Förebygga självmord, suicidprevention - Umeå kommun \(umea.se\)](#)

Ansvarig tjänsteperson: Kevin Peters Björnsdotter

- **Fysisk aktivitet. Pilottest Stöcke "En social mötesplats för seniorer" Genomförs vid 4 tillfällen.**

Under sommaren 2022 genomfördes 24 intervjuer med boende och verksamma på landsbygden i syfte att samla in inspel till revideringen av Umeå kommuns program för hållbar landsbygdsutveckling. I flera intervjuer framkom att Seniortorgetts verksamhet är uppskattad men att det finns en önskan om att verksamheten ska komma fler till gagn, bland annat seniorer som är boende på landsbygden.

För att seniorer som är boenden på landsbygden i Umeå ska kunna ta del av Seniortorgetts program genomfördes därför ett pilottest under våren 2023 då boende i Stöcke gavs möjlighet vid fyra tillfällen att ta del av Seniortorgetts programutbud utan att behöva pendla in till stan. Följande fyra träffar arrangerades, varje gång med ett nytt program:

13/1-Information om Seniortorgetts verksamhet

24/2-Framtidens äldreomsorg med Carina Nilsson, äldrenämndens ordförande och digitaliseringschefen på Umeå kommun
 10/3-Dietist informerar om bra kost för äldre
 14/4-Apoteket informerar- koll på läkemedel

Den digitala sändningen varade en timme och därefter genomfördes ett rörelsepass i hallen med aktiviteter som på ett socialt sätt främjar känslan av att kunna, våga och vilja röra på sig. Aktiviteterna i hallen genomfördes i samverkan med Change the Game. Tyvärr arrangerades två tillfällen under sportlovet och påsklovet vilket gjorde att deltagandet vid tillfället den 10/3 och 14/4 blev lågt.

Testet bidrog till att Seniortorget vill jobba mer aktivt med att hitta mottagare på landsbygden för att på så vis kunna sända ut sitt program digitalt. Att dessutom nyttja lokala mötesplatser och erbjuda deltagare att sitta i grupp och se livesändningen skapar gemenskap och en dialog kring vad man lyssnat på.

- **Seniortorget Utveckla samverkan i genomförande av aktiviteter**

Umeå Kommuns landsbygdstrateg har tillsammans med Seniortorget startat upp ett landsbygdsnätverk för seniorer. Umeå kommun vill med ett landsbygdsnätverk för seniorer inleda en dialog om hur vi tillsammans kan arbeta för att inkludera landsbygden utifrån lokala förutsättningar. Träffarna handlar om att utbyta information, erfarenheter och inspirera varandra och målet är att folkhälsa på landsbygden stärks.

Nätverket består av seniora nyckelpersoner från 13 byar som representerar sin landsbygd som får i uppdrag att föra vidare informationen lokalt. På så vis skapas nya kommunikationsvägar för kunskapsdelning och inspiration.

Nätverket kommer träffas fyra gånger per år, både fysiskt på Seniortorget och digitalt. Varje träff har ett särskilt tema.

Under 2023 har följande träffar genomförts:

15 mars- tema: uppstartsträff av landsbygdsnätverket

24 maj- tema: ansöka om bidrag för att genomföra seniora aktiviteter

13 sept.- tema: genomgång av digitala seniortorget

29 nov- tema: sociala relationer och ensamhet

Nu när strukturen för nätverket blivit tydligt kommer fokus framöver vara på att kommunicera mer om att nätverket finns.

Ansvarig tjänsteperson: Linn Alexandersson, Strategisk utveckling.

- **Hälsa för personer med funktionsnedsättning.**

En fördjupning av data angående våld och sexuellt ofredande på personer med funktionsnedsättning, från Jämlika liv 20, har redovisats i KSHU den 2 maj. Fokus på målgruppen kommer även fortsättningsvis att redovisas. Åtgärder och handlingsplaner bör tas fram i samarbete med Individ och familjenämnden och Äldrenämnden. Förslag finns att även förankra med Funktionshinderrådet.

Utvecklingsstrateg för tillgänglighets- och rättighetsfrågor har deltagit i planeringen av kommande års regionala Riva Hinder-konferens, som under flera års tid stärkt medvetenheten om och kompetensen kring kopplingen mellan våld och funktionsnedsättningar. I nuläget planeras för att rikta 2024 års konferens mot chefer.

Utvecklingsstrateg för tillgänglighets- och rättighetsfrågor tillsammans med kolleger inom Umebrå, suicidprevention och alkohol- och narkotikaprevention har studerat möjligheterna att samordna olika kommunala insatser och verksamheter inom det sociala området bättre. Detta för att svara mot behoven hos multifaktoriellt utsatta umebor och få större sammantagen effekt av de olika verksamheterna och insatserna.

Ansvarig tjänsteperson: Elisabeth Nilsson, Ann-Margrethe Iseklint

- **Färdigställa/ slutföra seniortorget information och bildspel om tillgänglighet till natur och kulturområden**

Aktiviteten är påbörjad med inte slutförda. Samverkan med ny Utvecklingsstrateg för tillgänglighetsfrågorna kommer att återupptas inför 2024 för att slutföra uppgiften.

Tips från KSHU ledamot att naturkartan kan användas: [Naturkartan är din guide till naturen](#)

Ansvarig tjänsteperson: Ann-Margrethe Iseklint och Bianca Byring

- **Delta i arbetet med framtagande av jämlikhetsdata och data kring segregation**

Under 2024 kommer nya data om vilka indikatorer som nationellt rekommenderas att användas för att mäta ojämlikhet. Aktiviteten skjuts fram till 2024 år aktivitetsplan, där även indikatorer för att mäta folkhälsan beaktas. Under 2024 kommer även en ny folkhälsoundersökning, Jämlika liv 24, att genomföras där resultatet förväntas vara klart till senare delen av fjärde kvartalet, 2024, alternativt under första kvartalet under 2025.

- **Se över indikatorer för att mäta folkhälsan i Umeå kommun**

Se text ovan

Ansvariga tjänstepersoner: Statistik och analys. Peter Thuresson

- **Att söka eller delta i ansökan om minst ett externfinansierat projekt årligen för att flytta fram positionerna för folkhälsoarbetet i Umeå kommun.**

Det projekt som ansöktes 2023 fick avslag. Nya diskussioner förs om vilka projektfinansierade aktiviteter som kan flytta fram Umeå kommuns position för Folkhälsoarbetet.

Ansvarig tjänsteperson: Linda Gustafsson.

- **Förbättra webbsidan www.umea.se/folkhalsa Utveckla kommunikationen till inv.genom.umea.se/folkhalsa**

Genomfört

Ansvarig tjänsteperson: Ann-Margrethe Iseklint

- **UmeBrås verksamhet**

Se länk. [Umebrå, brotts- och drogförebyggande råd - Umeå kommun \(umea.se\)](http://Umebrå, brotts- och drogförebyggande råd - Umeå kommun (umea.se))

Ansvarig tjänsteperson; Seth Åberg, mfl.



Tjänsteskrivelse

Kommunstyrelsen

Diariennr: KS-2024/00136

Remiss: Region Västerbottens Strategi för folkhälsa och funktionsrätt

Förslag till beslut

Att godkänna remissvar

Ärendebeskrivning

Umeå kommun har getts möjlighet att lämna yttrande gällande Region Västerbottens strategi för folkhälsa och funktionsrätt 2024–2028. Diarienummer RS 2214–2023

Beslutsunderlag

Region Västerbotten vill huvudsakligt ha svar på frågorna:

Anser ni att strategins prioriteringar är relevanta?

- Umeå kommun ställer sig positiv till strategin, men ser gärna ett förtydligande av befintlig samverkan och en önskan att större vikt läggs på samverkan med kommuner i Västerbotten. Umeå kommun ser ett behov av ytterligare samverkan med regionen inom både strategiskt, preventivt, funktionsrätt och folkhälsoarbete, men även att ledningsstrukturen och politikersamverkan underlättas och främjar arbetet inom folkhälsa och funktionsrättsperspektiv.
- Umeå kommun anser vidare att angreppssätten kring hur folkhälsa och funktionsrättsfrågorna ska prioriteras med generella insatser, kompensatoriska insatser och normbreddande insatser är ett bra sätt att verka för perspektiven.
- Avsiktsförklaringen för Folkhälsa i Västerbotten är redan en del av ett gemensamt arbete att verka för en jämställd, jämlik och god hälsa för invånare i Västerbotten och kan behöva revideras och uppdateras. Umeå kommun anser att Region Västerbotten bör ansvara över den uppdateringen i samverkan med Länsstyrelsen Västerbotten, Umeå universitet och kommuner i Västerbotten.

Fångar strategin de utmaningar som ni ser kopplat till folkhälsa och funktionsrätt i Västerbotten?

- Umeå kommun anser att regionen kan utveckla strategins styrning av regionens funktionsrättspolitik på så sätt att den även renodlas till styrning av funktionsrätt inom regionens uppdrag: hälso- och

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/00136

sjukvård och regional utveckling. Regionen nämner uppdrag inom alla fyra arbetsätten i den nationella funktionshinderpolitiken, ex. universell utformning i hälso- och sjukvården och den regionala utvecklingen, identifiera och åtgärda befintliga hinder i hälso- och sjukvården och den regionala utvecklingen, regionens roll inom individuella stöd och insatser som inte är förebyggande utan vård/behandlande för personer med funktionsnedsättning (bl.a. hjälpmedel, BUP och habilitering) samt att åtgärda och motverka diskriminering inom hälso- och sjukvård samt regional utveckling. Därav är det viktigt att inte glömma regionens specifika uppdrag riktade mot grupper av personer med funktionsnedsättningar, alltså uppdrag utöver förebyggande av ohälsa hos personer med funktionsnedsättning.

Övriga synpunkter

Umeå kommun föreslår vidare att:

- Region Västerbotten ser över terminologin. Vad tolkas in i texten "låg" respektive "hög" social position? Kan vara bra med konsekvent terminologi, som ex. socioekonomiska förutsättningar, eller socioekonomisk status.
- Benämningen Funktionshindrad person bör undvikas i texten. Benämning i stället person med funktionsnedsättning eller normbrytande funktion.
- Under rubriken **Hälsoläget i Västerbotten**, nämns en stor mängd data. Någon slags källhänvisning rekommenderas för att förtydliga data för läsare som eventuellt inte är insatta i ämnet.
- Tydligt kommentera ifall det inte finns statistik kring hälsa och trygghet hos personer med olika funktionsnedsättningar, eller personer som tillhör nationella minoriteter, hbtqi, ensamkommande.
- Under rubrik **Hälsoutmaningar** punkt två, brister i bemötandet. Lägg till brister i hur samhällets olika delar fungerar för personer med olika funktionsförmåga.
- Under rubrik **Mål**. Då det är en målformulering, föreslår Umeå kommun att de första orden stryks och att meningen börjar, Målet är "En god, jämlikt och jämställd hälsa för alla".
- Strukturen för det här avsnittet rekommenderas ses över. För någon som inte är insatt är det inte lätt att förstå dels vilka mål/principer som finns, dels hur de förhåller sig hierarkiskt till varandra. Förslagsvis skulle avsnittet kunna innehålla någon slags

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/00136

tabell/grafik som tydliggör de olika målen/nivåerna och hur de förhåller sig till varandra.

- Slutligen rekommenderar Umeå kommun att förtydliga bildtext kring de nationella folkhälsoområdena och ikonerna för tvärsektoriell samverkan som visar att den nationella folkhälsopolitiken påverkas även av en rad tvärpolitiska områden som exempelvis funktionshinder, jämställdhet, hbtq-frågor, barns rättigheter samt miljö och klimat. Perspektivet är något vi alla, kommuner, regioner, och myndigheter måste hjälpas åt att samverka kring.

Beredningsansvariga

Ann-Margrethe Iseklint, Utvecklingsstrateg Folkhälsa

Bianca Byring, Utvecklingsstrateg Tillgänglighet och mänskliga rättigheter

Kevin Peters Björnsdotter, Utvecklingsstrateg äldreomsorgen

Annika Dalén, Utvecklingsstrateg Jämställdhet

Linda Gustafsson, Utvecklingsstrateg Jämställdhet

Beslutet ska skickas till

Region Västerbotten

Förnamn, Efternamn

Befattning

Ann-Margrethe Iseklint

Utvecklingsstrateg

Folkhälsa



Tjänsteskrivelse

2024-03-18

Kommunstyrelsens
hållbarhetsutskott

Diariennr: KS-2024/00125

Aktuellt om hållbarhet 2024

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet 2024-03-26 informerar jämställdhetsstrateg Linda Gustafsson, miljöstrateg Katharina Radloff och enhetschef Erica Nilsson om aktuella frågor kring hållbarhet.

Beslutsunderlag

Beredningsansvariga

Beslutet ska skickas till